

HAKA Martiskainen Kukka-Maaria(YM) 02.07.2019

Viite

Asia

Epävirallinen ympäristöministerikokous 11.-12.7. Helsingissä

Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajamaa Suomi järjestää epävirallisen ympäristöministerikokouksen 11.-12.7.2019 Helsingissä. Kokouksen pääteemoja ovat ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja kiertotalous. Keskustelut käydään Suomen laatimien tausta-asiakirjojen ja niissä esitettyjen kysymysten pohjalta. Kokouksen puheenjohtajana toimii ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen.

Torstaina 11. heinäkuuta ministerit keskustelevat **EU:n ilmastopolitiikan kunnianhimosta**, yhteisistä viesteistä ja ilmastopolitiikan kunnianhimon vahvistamisesta globaalitasolla. Epävirallinen ympäristöministerikokous tarjoaa tilaisuuden keskustella myös EU:n pitkän aikavälin ilmastostrategiasta ja sitä koskevan työn etenemisestä Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella.

Perjantaina 12. heinäkuuta ministerit keskustelevat **kiertotalouden ratkaisujen merkityksestä** ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estämisessä sekä tarpeesta jatkaa kiertotalouden edistämistä laatimalla strateginen kiertotalousohjelma. Keskustelu on luonteeltaan linjaava ja strateginen, ja sillä pyritään vaikuttamaan seuraavan komission työohjelman teemoihin ja painopisteisiin. Suomi valmistelee komission kiertotalouden toimenpideohjelmasta annetun seurantaraportin ja ministerikokouksen keskustelujen pohjalta kiertotaloudesta päätelmät, joita käsitellään neuvostossa syksyllä.

Lisäksi torstain ministerilounaalla keskustellaan luonnon monimuotoisuudesta. Keskustelun alustaa YK:n apulaispääsihteeri ja luonnon monimuotoisuussopimuksen johtaja Cristiana Paçca Palmer. Ministerit keskustelevat siitä, millaisia raameja ja ajallisia askelmerkkejä EU ajaa luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi. Maailman maat sopivat vuonna 2020 uusista tavoitteista, joilla luonnon köyhtyminen pysäytetään ja luonnon tilaa parannetaan.

Epävirallisessa ministerikokouksessa ei tehdä päätöksiä. Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä omia kansallisia kantoja.

Asialista:

1. EU:n ilmastopolitiikan kunnianhimo ja viestit sekä ilmastotoimien kunnianhimon vahvistaminen globaalitasolla, s. 3–5
2. Kiertotalous 2.0 – Circular society, s. 6–10

Ympäristöministeriö

PERUSMUISTIO

YM2019-00190

YSO

Honkatukia Outi(YM)

25.06.2019

Asia

EU:n ilmastopolitiikan kunnianhimo ja viestit sekä ilmastotoimien kunnianhimon vahvistaminen globaalitasolla; Epävirallinen ympäristöministerikokous 11.-12.7.2019 Helsinki

Kokous

Epävirallinen ympäristöministerikokous 11.07.2019 - 12.07.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Helsingin epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa 11.-12.7.2019 keskustellaan EU:n ilmastopolitiikan kunnianhimosta, yhteisistä viesteistä ja ilmastopolitiikan kunnianhimon vahvistamisesta globaalitasolla Suomen laatimien tausta-asiakirjojen ja niissä esitettyjen kysymysten pohjalta. Epävirallinen ympäristöministerikokous tarjoaa tilaisuuden keskustella myös EU:n pitkän aikavälin ilmastostrategiasta ja sitä koskevan työn etenemisestä Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä omia kansallisia kantoja.

Suomi pitää tärkeänä, että EU tavoittelee ilmastoneutraaliutta/nettonollapäästöjä vuoteen 2050 mennessä, linjassa Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen kanssa. Lisäksi myöhemmin tulee voida palata EU:n 2030 -päästövähennystavoitteen nostamiseen. Suomi katsoo, että EU:n 2030 päästövähennystavoite tulisi nostaa vähintään 55 %:iin verrattuna vuoden 1990 tasoon.

Puheenjohtajamaana Suomi korostaa EU:n yhtenäisyyden merkitystä ja haluaa EU:lle yhteiset pääviestit YK:n pääsihteerin ilmastohuippukokoukseen 23.9. Puheenjohtajuuskaudellaan Suomi pyrkii luomaan pohjaa linjauksille, jotka ovat yksimielisesti kaikkien EU-jäsenmaiden hyväksyttävissä.

Pääasiallinen sisältö

EU:n tulee muiden osapuolten tavoin toimittaa YK:n ilmastopuitesopimukselle (UNFCCC) sekä pitkän aikavälin ilmastostrategia että päivitetty 2030-päästövähennyssitoumus vuoden 2020 alkupuolella. Pitkän aikavälin strategiaa koskevaa

komission tiedonantoa käsitellään eri neuvostokokoonpanoissa ja neuvoston ympäristötyöryhmässä vuoden 2019 aikana.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto korosti YK:n pääsihteerin ilmastohuippukokouksen merkitystä Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen saavuttamisessa. Eurooppa-neuvosto pyysi neuvostoa ja komissiota edistämään työtä niiden edellytysten, kannustimien sekä suotuisan toimintaympäristön luomiseksi, jotka tukevat siirtymistä ilmastoneutraaliin unioniin, joka myös säilyttää Euroopan kilpailukyvyyn, on oikeudenmukainen ja sosiaalisesti tasapainoinen. Tässä huomioidaan jäsenvaltioiden kansalliset olosuhteet ja oikeus päättää omista energianlähteistään. Suomen tapaan valtaosa jäsenvaltioista painotti, että EU:n on saavutettava ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Eurooppa-neuvosto viimeistelee ohjeistuksensa ennen vuoden loppua, jotta EU:n pitkän aikavälin strategia voidaan hyväksyä ja toimittaa YK:n ilmastopuitesopimukselle alkuvuodesta 2020.

Vaikka lopullinen päätös tehdäänkin Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan johdolla, neuvoston puheenjohtajamaana Suomi työskentelee päätöksen mahdollistamiseksi. Puheenjohtajamaan on selvitettävä keskeiset reunaehdot, joihin vastaamalla ilmastoneutraalius 2050-tavoitteesta päästäisiin yhteisymmärrykseen viimeistään joulukuun Eurooppa-neuvostossa. Maat, jotka eivät olleet vielä kesäkuussa valmiita päättämään 2050-tavoitteesta, ovat korostaneet päätöksenteon yhteyttä rahoitukseen ja MFF-neuvotteluihin. Epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa käytävä keskustelu tukee siis pyrkimystä lisätä yhteisymmärrystä.

YK:n pääsihteerin huippukokous on vuoden 2019 keskeisin korkean tason ilmastotapahtuma, jossa pyritään kirittämään maiden päästövähennyssitoumusten kunnianhimoa sekä edistämään ilmastotoimia yleisesti. Tilanteessa jossa EU ei näiltä näkymin voi ilmoittaa korkeammasta 2030-päästövähennystavoitteestaan, tarvitaan positiivisia viestejä EU:n sitoutumisesta kunnianhimoiseen ilmastopolitiikkaan. Viestien tulee kattaa 2030-lainsäädäntökehikko ja sen toimeenpano, eteneminen pitkän aikavälin suunnitelman ja nettonolla 2050-tavoitteen osalta, sitoutuminen 2030-tavoitteen päivittämiseen, ilmastoasioiden valtavirtaistaminen EU-politiikkalohkoille, ml. rahoitus ja EU-budjetti, sekä ilmastorahoitus ja yhteistyö kumppanimaiden kanssa.

Epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa on tarkoitus keskustella ensin jäsenmaiden ja komission kesken ja sitten laajemmassa kokoonpanossa kaikkien ympäristöministerikokoukseen osallistuvien tahojen kesken. EU:n sisäistä keskustelua varten Suomi on laatinut kolme kysymystä:

1. *Mitä elementtejä vielä tarvitaan EU:n pitkän aikavälin vision viimeistelyyn?*
2. *Mitkä askeleet/prosessi (ml. aikataulu) mielestänne tarvitaan EU:n päästövähennyssitoumuksen ilmoittamiseen tai päivittämiseen YK:n ilmastopuitesopimukselle?*
3. *Mitkä ovat EU:n kolme pääviestiä YK:n pääsihteerin ilmastohuippukokoukseen?*

Suomi on laatinut myös kolme kysymystä laajemmassa kokoonpanossa käytävää keskustelua varten:

1. *Mitä konkreettisia tuloksia odotatte YK:n pääsihteerin ilmastohuippukokoukselta?*
2. *Miten EU voi parhaiten vaikuttaa/kontribuoida YK:n huippukokouksen onnistumiseen?*

3. *Miten nykyinen momentum saadaan kanavoitua kunnianhimoisemmiksi ilmastotoimiksi globaalitasolla?*

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ympäristöjaostolle tiedoksi 3.7.2019

EU-ministerivaliokunta 5.7.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 5.7.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan laatima tausta-asiakirja.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Outi Honkatukia, YM, 050-3411758

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Ympäristöministeriö

PERUSMUISTIO

YM2019-00184

YSO

Nikula Taina, Tikkanen
Sarianne(YM)

27.06.2019

Asia

EU; epävirallinen ympäristöministerikokous 11-12.7.2019; Kiertotalous 2.0 – Circular society

Kokous

12.07.2019 - 12.07.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajamaa Suomi järjestää epävirallisen ympäristöministerikokouksen 11.-12.7.2019.

Keskustelun tavoitteena on nostaa esiin kiertotalouden ratkaisujen merkitys ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estämisessä sekä keskustella tarpeesta jatkaa kiertotalouden edistämistä laatimalla strateginen kiertotalousohjelma. Keskustelu on luonteeltaan linjaava ja strateginen, ja sillä pyritään vaikuttamaan seuraavan komission työohjelman teemoihin ja painopisteisiin.

Suomi valmistelee komission kiertotalouden toimenpideohjelmasta annetun seurantaraportin ja ministerikokouksen keskustelujen pohjalta kiertotaloudesta päätelmät, joita käsitellään neuvostossa syksyllä.

Epävirallisessa ministerikokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä omia kansallisia kantoja.

Suomen tavoitteena on tuoda kokouksessa keskusteluun EU:n uuden viisivuotisen (2019-2024) strategisen ohjelman tavoitteet sekä nostaa kestävyyskriisin ratkaisut EU-politiikan ytimeen. Kiertotalous on ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden lisäksi yksi kokouksen pääteemoista.

Suomi näkee, että kiertotalouden edistäminen tukee ilmastopolitiikan pitkän aikavälin päästövähennystavoitteiden saavuttamista ja, että EU:n sekä jäsenmaiden on otettava kiertotalouden edistäminen osaksi ilmastopolitiikan kokonaisuutta. Kiertotalouden ratkaisut voivat vähentää teollisuuden päästöjä jopa 50 % vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi kiertotalous tukee luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Suomen katsoo, että kiertotalouden edistämistä tulee jatkaa, ja kokouksessa on tarkoitus keskustella tulevan ohjelman tai strategian muodosta ja painopisteistä. Suomi pitää tärkeänä, että kiertotalous integroidaan nykyistä tiiviimmin elinkeino- ja ilmastopolitiikkaan sekä edistetään kiertotaloutta myös globaalisti.

Kunnianhimoinen strategia kiertotalouden edistämiseksi vauhdittaisi jo aloitettuja toimia sekä edistäisi markkinoiden ja eri toimijoiden mahdollisuuksia muokata toimintatapojaan ja kehittää uusia ratkaisuja. Kiertotalouden edistämiseksi on toimeenpantava jätelainsäädäntöä, ja jatkossa painopisteen tulee olla ekologisessa tuotesuunnittelussa, kiertojen sulkemisessa ja uusien liiketoimintamallien kehittämisessä. Teollisuuden on myös muokattava toimintalogiikkaansa kiertotalouden mallin mukaiseksi. Kestävä kiertotalous voi myös nopeuttaa ilmastotavoitteiden saavuttamista ja vähentää kustannuksia.

Pääasiallinen sisältö

Keskustelu jakautuu kahteen teemaan. Ensimmäisessä sessiossa ministerit keskustelevat kiertotalouden roolista ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteiden saavuttamisessa sekä integroimisesta mm. elinkeino- ja teollisuuspolitiikkaan. Toisessa sessiossa teemana on Kiertotalous 2.0 ja miten EU edistää kiertotaloutta tulevaisuudessa sekä tarvitaanko pitkän tähtäimen kunnianhimoinen strategia.

Ensimmäisessä sessiossa keskustellaan kiertotalouden roolista viheliäisten ongelmien ratkaisussa

Komissio julkaisi marraskuussa 2018 Puhdas maapallo kaikille -strategian, jossa tarkastellaan kahdeksaa erilaista skenaariota Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaikkien skenaarioiden lähtökohta on vuodelle 2030 sovitut energia- ja ilmastopolitiikat ja -tavoitteet. Strategian mukaan 1,5 asteen tavoitteeseen ei päästä ilman radikaaleja muutoksia. Ilmastoneutraalin talouden saavuttaminen edellyttää yhteistyötä seitsemällä strategisella alalla, jotka ovat energiatehokkuus, uusiutuvien energialähteiden käyttö, puhdas, turvallinen ja verkottunut liikkuvuus, kilpailukykyinen teollisuus ja kiertotalous, infrastruktuuri, biotalous ja luonnolliset hiilinielut, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi. Nopea muutos kohti kiertotaloutta ja käyttäytymisen muutokset voivat vähentää lisäinvestointien tarvetta.

Kansainvälisen luontopaneelin (IPBES) mukaan ihmistoiminta on jo muuttanut 34 % maailman ekosysteemeistä ja miljoonaa lajia uhkaa sukupuutto. Raportin mukaan kiertotalousratkaisut ovat keskeisiä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämässä. Kiertotalous vähentää uusien materiaalien käyttöönoton tarvetta, päästöjä ja ilmastomuutoksen aiheuttamaa painetta luonnolle.

Toisessa sessiossa keskustellaan siitä, mitkä ovat seuraavat askeleet, jotta kiertotalouden edistämistä jatketaan kunnianhimoisemmin

Euroopan komissio hyväksyi vuonna 2015 toimintasuunnitelman kiertotaloudesta. Toimintasuunnitelman tuloksista komissio julkaisi 4.3.2019 seurantaraportin, jonka mukaan kiertotaloutta koskeva toimintasuunnitelma on vauhdittanut kiertotalouteen siirtymistä Euroopassa, mikä puolestaan on auttanut saamaan uusien työpaikkojen määrän jälleen nousuun EU:ssa. Vuonna 2016 kiertotalouteen liittyvät alat työllistivät yli neljä miljoonaa työntekijää, mikä on kuusi prosenttia enemmän kuin vuonna 2012.

Kiertotalous on tuonut mukanaan myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja -malleja sekä kehittänyt uusia markkinoita EU:ssa ja sen ulkopuolella.

Komission mukaan seuraavat haasteet ovat tuotepolitiikka, lainsäädännön toimeenpano sekä markkinoiden luominen kierrätysmateriaaleille. Vaikka EU:ssa on monia ohjauskeinoja (ecodesign, WEEE, RoHS, energiamerkintä, ympäristömerkintä, vihreät julkiset hankinnat yms.) paljon materiaaleista päätyy edelleen jätteeksi. Toimintasuunnitelman toteutus on vauhdittanut kiertotalouteen siirtymistä Euroopassa ja lisännyt työpaikkoja. Komission mukaan paljon on vielä tehtävää, sillä mm. kierrätysmateriaalin osuus on keskimäärin vain noin 12 % raaka-aineista, luonnonvarojen rajallisuus on entistä keskeisempi tuotannontekijä sekä kulutus- ja tuotantotavat ovat kestävämpiä.

Keskustelussa nousee esiin tarve laatia pitkän tähtäimen kiertotalousstrategia, jossa on visio, toimet ja seurantakehikko. Eri lainsäädäntöjen (kemikaalit, tuote, jäte) rajapintojen 'kohtaamattomuus' on edelleen ongelma, eikä tässä ole tapahtunut edistystä. Lisäksi tuotepolitiikka ei tue tuotesuunnittelua, joka edistäisi tuotteiden pitkäikäisyyttä, huollettavuutta ja kierrätettävyyttä.

Monilla sektoreilla on paljon potentiaalia edistää kiertotaloutta. EU:n strategiaa muoveista kiertotaloudessa voitaisiin käyttää esimerkkinä monilla muilla aloilla, joiden ympäristövaikutukset ovat suuria ja joilla on kiertotalouteen liittyvää potentiaalia. Esimerkiksi rakennetun ympäristön, elintarvikesektorin, tekstiiliteollisuuden ja liikkumisen aloilla voitaisiin hyödyntää muovistrategian kaltaista kokonaisvaltaista lähestymistapaa kiertotalouteen siirtymiseksi.

Keskustelun tueksi puheenjohtajamaa on valmistellut seuraavat kysymykset:

- 1) *Mikä on kiertotalouden rooli EU:n ilmastotavoitteiden ja Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin ilmastotavoitteiden saavuttamisessa sekä miten kiertotalouden toimet tulisi ottaa huomioon ilmastopolitiikassa?*
- 2) *Miten kiertotaloudella voidaan edistää EU:n biodiversiteettistrategiaa sekä keskeisten kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista?*
- 3) *Mitkä ovat seuraavat askelet, jotta EU sekä alueellisesti että globaalisti edistää kiertotaloutta? Tarvitaanko pitkän tähtäimen strategia, joka sisältää kunnianhimoisen vision, toimet ja seurantarjestelmän?*
- 4) *Tarvitaanko prioriteettisektoreille, kuten rakentaminen, ruoka, liikkuminen ja tekstiilit, muovistrategian kaltaiset strategiat?*
- 5) *Mitä nykyisiä ohjauskeinoja on syytä parantaa kiertotalouden tavoitteiden edistämiseksi ja mitä uusia ohjauskeinoja tarvitaan? Kuinka taloudellisia kannusteita voidaan hyödyntää investointien suuntaamisessa ja rahoitukseen liittyvien investointiriskien hallitsemisessa?*

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ympäristöjaostolle tiedoksi 3.7.2019
EU-ministerivaliokunta 5.7.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 5.7.2019.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Väistyvän komission ja tulevan komission työssä tulee painottumaan teemoja, jotka liittyvät myös kiertotalouden edistämiseen.

Komission kertomus kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman toteutuksesta, jonka komissio antoi 4.3.2019, esittää toimintasuunnitelman toteutuksen keskeisimmät tulokset ja hahmottelee ajankohtaiset haasteet.

Puhdas maapallo kaikille -strategia (28.11.2018) esittää pitkän tähtäimen suunnitelman siitä, miten keskilämpötilan nousu pyritään pitämään 1,5 celsiusasteessa ja ilmastoneutraalius saavuttamaan vuoteen 2050 mennessä. Kiertotalouden edistäminen on yksi suunnitelman vaihtoehtoista.

Horisontti Eurooppa -tutkimusohjelman (2021-2027) valmistelu on käynnissä. Tutkimusohjelmaan liittyy monia tutkimusteemoja, joilla siirtymistä kiertotalouteen tuetaan.

Asiakirjat

Puheenjohtajan laatima tausta-asiakirja.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

YM Taina Nikula, puh. +358 50 305 6945
YM Sarianne Tikkanen, puh. +358 50 471 0386

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	biodiversiteetti, ilmastonmuutos, kiertotalous, puheenjohtajuus, EU-ministerivaliokunta
Hoitaa	STM, TEM, UM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, TULLI, VM, VNK, VTV